GIẢI PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ CÔNG TÁC QUẢN LÝ, XỬ LÝ VẬT CHỨNG, TÀI SẢN TẠM GIỮ TRONG THI HÀNH ÁN DÂN SỰ TẠI HUYỆN ĐAN PHƯỢNG, HÀ NỘI

LÊ THỊ HÀ
Trường Đại học Công nghiệp Hà Nội

Nhận bài ngày 09/4/2025. Sửa chữa xong 15/4/2025. Duyệt đăng 27/4/2025.

Abstract

The management and handling of evidence and temporarily detained assets in civil judgment enforcement play an important role in ensuring the correct resolution of judgments, protecting the legitimate rights and interests of the litigants, and contributing to improving the quality and effectiveness of civil judgment enforcement. However, in practice, the management and handling of such assets still have certain shortcomings and deficiencies that need to be addressed to ensure compliance with legal regulations. This article proposes solutions to improve the effectiveness of managing and handling evidence and temporarily detained assets in civil judgment enforcement.

Keywords: *Advanced solutions, management and handling of evidence, civil judgment enforcement, temporarily detained assets.*

1. Đặt vấn đề

Quản lý và xử lý vật chứng, tài sản tạm giữ là một trong những công tác quan trọng trong quá trình tổ chức thi hành án. Những năm qua, công tác quản lý, xử lý tài sản tạm giữ trong thi hành án của các cơ quan thi hành án dân sự đã có nhiều chuyển biến tích cực, đặc biệt là công tác kiểm kê định kỳ, phân loại, xử lý vật chứng và việc phối hợp giữa chấp hành viên, kế toán, thủ kho ngày càng đi vào nề nếp, hiệu quả. Theo báo cáo kết quả kiểm kê của cơ quan thi hành án dân sự cho thấy: "Tổng số vụ việc có bản án, cơ quan thi hành án ban hành Quyết định thi hành án nhưng chưa xử lý xong vật chứng, tài sản gồm 8.615 việc/662.825 vật chứng" [1]. Bên cạnh đó, công tác quản lý, xử lý vật chứng, tài sản tạm giữ trong thi hành án dân sự còn nhiều tồn tại, khó khăn, vướng mắc cần tìm ra được nguyên nhân khách quan và nguyên nhân chủ quan, từ đó đưa ra các giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả cao trong công tác quản lý, xử lý vật chứng, tài sản tạm giữ. Để công tác quản lý, xử lý vật chứng, tài sản tạm giữ trong thi hành án dân sự đạt được hiệu quả cao, lãnh đạo đơn vị, thủ kho, kế toán, chấp hành viên cần nghiên cứu, các quy định của pháp luật, học hỏi kinh nghiệm về quản lý, xử lý vật chứng, tài sản tạm giữ trong quá trình tổ chức thi hành án.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Cơ sở lý luận

Điều 122 Luật Thi hành án dân sự được sửa đổi bổ sung năm 2014 quy định: "Việc giao, nhận vật chứng, tài sản tạm giữ được tiến hành tại kho của cơ quan thi hành án dân sự. Bên giao có trách nhiệm vận chuyển vật chứng, tài sản tạm giữ đến kho của cơ quan thi hành án dân sự" [2]; Điều 123 Luật Thi hành án dân sự được sửa đổi bổ sung năm 2014, quy định: "Thủ kho có trách nhiệm trực tiếp nhận, kiểm tra hiện trạng vật chứng, tài sản tạm giữ và nhập kho thi hành án. Việc giao nhận vật chứng, tài sản tạm giữ phải được lập biên bản ghi rõ giờ, ngày, tháng, năm giao nhận; số lượng,

Email: leha.haui1522@gmail.com

chủng loại, hiện trạng của từng loại vật chứng, tài sản tạm giữ, có so sánh với biên bản thu giữ ban đầu của cơ quan Công an hoặc Tòa án. Cơ quan thi hành án dân sự chỉ tiếp nhận tài sản đủ và đúng với hiện trạng ghi trong biên bản thu giữ ban đầu. Trong trường hợp vật chứng, tài sản tạm giữ giao, nhận đã bị thay đổi so với biên bản thu giữ ban đầu thì Thủ trưởng cơ quan bên giao, bên nhận có trách nhiệm kiểm tra, kết luận và cơ quan thi hành án dân sự chỉ nhận khi đã được các cơ quan có thẩm quyền làm rõ về những thay đổi đó" [2].

Điều 27 Nghị định số 62/2016/NĐCP ngày 18/7/2015 được sửa đổi, bổ sung bằng Nghị định số 33/2020/NĐ-CP ngày 17/3/2020 quy định chi tiết và hướng dẫn thi hành một số điều của Luật Thi hành án dân sự, hướng dẫn cụ thể về bán đấu giá và xử lý kết quả bán đấu giá tài sản thi hành án.

2.2. Cơ sở thực tiễn về công tác quản lý, xử lý vật chứng, tài sản tạm giữ trong thi hành án dân sự tại huyện Đan Phượng

Công tác quản lý, xử lý vật chứng, tài sản tạm giữ trong thi hành án dân sự những năm gần đây ngày càng hoàn thiện, đi vào nề nếp. Tuy nhiên, việc quản lý, xử lý vật chứng tại các cơ quan thi hành án dân sự vẫn còn gặp nhiều khó khăn, vướng mắc, cụ thể:

Công tác tiếp nhận, bảo quản, lưu giữ vật chứng tại Chi cục Thi hành án dân sự huyện Đan Phượng nói riêng và các cơ quan Thi hành án dân sự nói chung hiện nay đang phải tiếp nhận rất nhiều vật chứng có khối lượng, kích thước lớn, tính năng kỹ thuật phức tạp hoặc giá trị cao như ma túy, thiết bị điện tử, ô tô…đòi hỏi cần có cơ chế bảo quản đặc biệt để đảm bảo nguyên hiện trạng và giá trị của vật chứng. Tuy nhiên, nhiều cơ quan Thi hành án dân sự chưa có kho để bảo quản vật chứng, phải đi thuê, một số cơ quan phải bố trí phòng làm việc, nhà để xe là kho vật chứng dẫn đến việc quản lý, bảo quản vật chứng chưa được bảo đảm; kho vật chứng xuống cấp, có diện tích nhỏ hẹp hoặc chưa được trang bị các máy móc, công cụ cần thiết để bảo quản, bảo đảm an ninh, an toàn trong quản lý và xử lý vật chứng.

Việc kiểm kê vật chứng chưa có sự đối chiếu, so sánh số liệu vật chứng trên sổ sách và số liệu vật chứng đang bảo quản tại kho vật chứng của đơn vị hoặc vật chứng đang gửi tại các cơ quan chuyên môn hoặc thuê các cá nhân, tổ chức trông giữ, bảo quản, biên bản kiểm kê vật chứng còn sơ sài, chậm thực hiện kiểm kê định kỳ theo quy định.

Vật chứng theo bản án tuyên và thực tế giao nhận chưa thống nhất về số lượng, chủng loại, tình trạng vật chứng giữa Tòa án và cơ quan Thi hành án dân sự như: Bản án tuyên xử lý vật chứng nhưng thực tế khi cơ quan điều tra giao nhận cho cơ quan Thi hành án dân sự lại không có vật chứng đó; Vật chứng đã được chuyển giao cho cơ quan Thi hành án dân sự nhưng không được bản án đề cập đến; vật chứng khi cơ quan Thi hành án dân sự tiếp nhận đã hư hỏng, không còn nguyên vẹn nhưng bản án không xem xét hay vật chứng không xử lý được do bản án tuyên không rõ, khó thi hành…..

Hiện nay tại cơ quan Thi hành án dân sự còn tồn đọng nhiều vật chứng, tài sản tạm giữ do quá trình xử lý vật chứng tuyên tịch thu sung công, tiêu hủy hoặc trả cho đương sự còn gặp nhiều khó khăn vướng mắc như: Trả tài sản cho đương sự là người đang chấp hành hình phạt tù, là người lang thang không rõ địa chỉ, đương sự không nhận tài sản; Bản án không tuyên xử lý vật chứng mà tuyên lưu kho vì chưa xác định được chủ sở hữu; Bản án tuyên tịch thu sung công tài sản nhưng cơ quan tài chính từ chối nhận vì bản án tuyên không rõ tình trạng tài sản như loại máy, số imel, không kiểm tra được tình trạng máy, tài sản; Cơ quan tố tụng đình chỉ truy tố xét xử nhưng không quyết định xử lý vật chứng…..

Công tác phối hợp giữa cơ quan Thi hành án dân sự với các cơ quan tổ chức có liên quan đôi khi chưa chặt chẽ, vẫn còn hiện tượng đùn đẩy, né tránh trách nhiệm, coi việc quản lý và xử lý vật chứng trong thi hành án dân sự là trách nhiệm riêng của cơ quan thi hành án.

Nguyên nhân dẫn đến những khó khăn trong công tác trên tại đơn vị bao gồm:

- Nguyên nhân khách quan: + Bản án tuyên không rõ hoặc không tuyên xử lý các loại vật chứng,

trong khi cơ quan Thi hành án dân sự đã có văn bản yêu cầu Tòa án giải thích, đính chính nhưng chưa nhận được văn bản giải thích, đính chính của Tòa án; cơ quan Thi hành án chưa dân sự được cung cấp chứng từ, tài liệu liên quan để thực hiện việc xử lý theo quy định; + Một số trường hợp bản án tuyên tịch thu tài sản sung quỹ nhà nước nhưng cơ quan tài chính không nhận do bản án tuyên không rõ, cụ thể chi tiết tài sản (điện thoại không tuyên rõ loại máy, số imei, số reri; xe máy không tuyên rõ loại xe, số khung, số máy…); + Bản án tuyên trả lại vật chứng, tài sản cho đương sự nhưng cơ quan Thi hành án dân sự chưa xác định được địa chỉ đương sự, trại giam nơi phạm nhân đang chấp hành hình phạt tù hoặc phạm nhân đã chấp hành xong hình phạt tù nhưng không xác định được địa chỉ nơi cư trú nên rất khó khăn trong việc thực hiện trả lại tài sản theo quy định; + Nhiều vật chứng chưa có bản án, quyết định của Tòa án do thủ tục tố tụng kéo dài qua nhiều cấp xét xử nên chưa xử lý được. Một số bản án không tuyên xử lý vật chứng mà tuyên lưu kho vật chứng do chưa xác định được chủ sở hữu. Tòa án đình chỉ xét xử nhưng không quyết định xử lý đối với vật chứng…; + Vật chứng là tài sản được Tòa án tuyên trả lại cho đương sự là người đang chấp hành hình phạt tù nhưng đương sự không nhận và cũng không ủy quyền cho người khác nhận thay; đương sự là người lang thang, không rõ địa chỉ; đương sự sau khi chấp hành xong hình phạt tù không trở về địa phương và không xác định được nơi ở mới nên không tiến hành trả tài sản được; + Bản án tuyên có vật chứng nhưng lại không có vật chứng hoặc vật chứng đã được chuyển giao cho cơ quan Thi hành án dân sự trước khi xét xử nhưng sau đó bản án không đề cập đến việc xử lý vật chứng đã được chuyển giao; vật chứng khi tiếp nhận đã bị hư hỏng, không còn nguyên vẹn như bản án tuyên; vật chứng không xử lý được do bản án tuyên không rõ, khó thi hành; bản án bị kháng cáo, kháng nghị… dẫn đến việc xử lý vật chứng bị kéo dài, gặp nhiều khó khăn…

- Nguyên nhân chủ quan: + Thủ kho của cơ quan Thi hành án dân sự phần lớn là cán bộ kiêm nhiệm, không được đào tạo về kỹ năng, nghiệp vụ liên quan đến công tác vật chứng, tài sản tạm giữ dẫn đến việc theo dõi thiếu chặt chẽ, ghi chép chưa đầy đủ, rõ ràng về tên vụ, quy cách, chủng loại vật chứng…. nên dẫn đến không rà soát, phân loại chính xác, khó khăn trong việc xử lý vật chứng, tài sản; + Số lượng vật chứng ngày càng nhiều, trong khi một số cơ quan Thi hành án dân sự chưa có kho vật chứng, phải bố trí một phần nơi làm việc làm nơi tiếp nhận, bảo quản vật chứng, nhất là đối với những vật chứng có giá trị lớn, vật dễ cháy nổ như ô tô, xe máy … dẫn đến không đảm bảo về an toàn phòng chống cháy nổ, không đảm bảo an toàn về con người và tài sản; + Lãnh đạo đơn vị, công chức được phân công phụ trách kho tang vật chưa nhận thức đầy đủ tầm quan trọng của vật chứng trong thi hành án dân sự dẫn đến việc thiếu sát sao trong công tác quản lý vật chứng, tài sản, không thường xuyên chỉ đạo và thực hiện kiểm kê kho vật chứng; + Công tác phối hợp với các cơ quan liên quan như Công an, Tòa án, Viện kiếm sát trong việc giao, nhận, trông giữ vật chứng chưa được chặt chẽ, hiệu quả dẫn đến khó khăn trong phân loại, theo dõi và xử lý vật chứng…

2.3. Giải pháp nâng cao hiệu quả công tác quản lý, xử lý vật chứng, tài sản tạm giữ trong thi hành án dân sự tại huyện Đan Phượng

Để công tác quản lý, xử lý vật chứng, tài sản tạm giữ trong thi hành án dân sự của huyện đạt được hiệu quả cao, lãnh đạo đơn vị, thủ kho, kế toán, chấp hành viên cần nghiên cứu, các quy định của pháp luật, học hỏi kinh nghiệm về quản lý, xử lý vật chứng, tài sản tạm giữ trong quá trình tổ chức thi hành án. Tôi xin đưa ra những giải pháp như sau:

- Lựa chọn cán bộ có năng lực, phẩm chất, trách nhiệm phân công làm thủ kho vật chứng của đơn vị. Nâng cao ý thức, trách nhiệm của chấp hành viên, thủ kho, kế toán trong công tác phối hợp, phối hợp chặt chẽ để thực hiện việc quản lý, kiểm kê, xử lý vật chứng theo đúng quy định, đồng thời tăng cường công tác bảo vệ kho vật chứng, tài sản tạm giữ đảm bảo an toàn. Chú trọng công tác đào tạo, nâng cao kỹ năng nghiệp vụ đối với công chức làm công tác tiếp nhận, quản lý vật chứng.

- Đối với vật chứng mà Tòa án chưa chuyển giao bản án, quyết định, Viện kiểm sát, cơ quan điều tra chưa chuyển giao tài liệu liên quan đến vật chứng, tài sản tạm giữ thì cơ quan Thi hành án dân sự

đề nghị các cơ quan trên chuyển giao chứng từ, tài liệu có liên quan, hoàn thiện hồ sơ pháp lý của từng loại vật chứng theo quy định để có cơ sở tiến hành xử lý.

- Đối với những trường hợp chưa có quyết định của cơ quan có thẩm quyền về việc xử lý vật chứng hoặc không có tài liệu liên quan đến vật chứng thì tổ chức họp liên ngành với các cơ quan liên quan như Tòa án, Viện kiểm sát, Công an, Tài chính… để thống nhất phương án, biện pháp xử lý. Trường hợp không thống nhất được phương án, biện pháp xử lý thì báo cáo cơ quan quản lý cấp trên để xin ý kiến chỉ đạo, giải quyết. Đối với những vụ án bị đình chỉ thì cơ quan Thi hành án dân sự đề nghị cơ quan đã ra quyết định đình chỉ vụ án ra quyết định về việc xử lý vật chứng, tài sản tạm giữ để thực hiện việc xử lý.

- Đối với việc trả lại tài sản tạm giữ, hết thời hạn thông báo nhận tài sản nhưng đương sự không đến nhận mà không có lý do chính đáng thì chấp hành viên xử lý tài sản theo quy định và gửi tiết kiệm không kỳ hạn, đồng thời thông báo cho đương sự, sau 05 năm kể từ ngày bản án, quyết định có hiệu lực pháp luật mà đương sự không đến nhận mà không có lý do chính đáng thì cơ quan Thi hành án dân sự làm thủ tục sung quỹ nhà nước. Đối với tài sản là giấy tờ liên quan đến tài sản, nhân thân của đương sự thì hết thời hạn 01 năm, kể từ ngày thông báo nếu đương sự không đến nhận, thì cơ quan Thi hành án dân sự làm thủ tục chuyển giao cho cơ quan đã ban hành giấy tờ đó theo quy định của pháp luật.

- Tăng cường phối hợp với các cơ quan liên quan trong thực hiện giao, nhận vật chứng theo đúng quy định của pháp luật; bổ sung trang thiết bị cho công tác bảo vệ nhằm đảm bảo an toàn, tránh để mất mát, hư hỏng vật chứng, nhất là việc phối hợp với các cơ quan trong việc gửi giữ vật chứng không thể vận chuyển về kho vật chứng và những vật chứng có tính chất kỹ thuật phức tạp, vật chứng có số lượng, kích cỡ lớn. Tăng cường công tác kiểm tra, tự kiểm tra, kiểm kê kho thường xuyên, kịp thời phát hiện những thiếu sót, sái lệch trong việc giao, nhận vật chứng và kịp thời có biện pháp khắc phục hoặc xử lý vi phạm trong việc quản lý vật chứng, tài sản tạm giữ.

- Kịp thời xây mới, nâng cấp, sửa chữa hoặc thuê kho vật chứng đảm bảo tiêu chuẩn an toàn đối với vật chứng, tránh việc hư hỏng, mất mát hoặc thay đổi hiện trạng vật chứng trong quá trình bảo quản.

2.4. Kết quả đạt được

Năm 2024, công tác quản lý và xử lý vật chứng, tài sản tạm giữ của đơn vị đã đi vào nề nếp, không có hành vi vi phạm trong quản lý vật chứng, tài sản tạm giữ. Công tác cán bộ, nhất là thủ kho được chú trọng, chuyên môn nghiệp vụ được nâng cao và bài bản. Cơ sở vật chất kho vật chứng được củng cố, đáp ứng yêu cầu về an ninh, an toàn và vệ sinh môi trường trong bảo quản lưu giữ. Đơn vị không có tình trạng thất lạc vật chứng. Công tác kiểm kê, đối chiếu giữa sổ sách và thực tế, phân loại, xử lý vật chứng, công tác phối hợp giữ chấp hành viên, kế toán nghiệp vụ và thủ kho đảm bảo hiệu quả, đúng quy định của pháp luật, cụ thể: - Tổng số vật chứng năm 2024 của đơn vị: 146 vụ/880 vật chứng; - Số năm trước chuyển sang: 72 vụ/504 vật chứng; - Số nhận mới: 74 vụ/376 vật chứng; - Số đã xử lý xong: 79 vụ/444 vật chứng; - Số tồn chuyển kỳ: 67 vụ/436 vật chứng.

Kết quả thi hành án đạt được của cá nhân: Từ 01/10/2023 đến 10/9/2024, kết quả thi hành án cá nhân đạt được như sau: - Tổng số phải thi hành: 278 việc/110.672.096.000đ; - Số năm cũ chuyển sang: 150 việc/81.850.560.000đ; - Án thụ lý mới năm 2024: 129 việc/32.016.722.000đ; - Số ủy thác: 01 việc/3.635.059.000đ; - Tạm đình chỉ thi hành án: 05 việc/14.365.000đ; - Án có điều kiện: 158 việc/59.432.142.000đ; - Án chưa có điều kiện thi hành: 114 việc/51.255.489.000đ; - Thi hành và giải quyết xong: 133 việc/36.503.337.000đ; - Số việc chuyển kỳ sau: 151 việc/81.388.231.000 đ (trong đó có điều kiện thi hành 25 việc/22.928.805.000 đồng); - Đạt tỷ lệ: 84,18% về việc, 61,42% về tiền trên tổng số án có điều kiện thi hành (chỉ tiêu giao 83,45% về việc và trên 46,85% về tiền).

Xem trang 294